

Frivillige organisationers lektiehjælp - analyse

21-06-2011

Indhold:

Sagsnr.
2010-149161

- I. Politisk opdrag og baggrund**
- III. Resumé af undersøgelsen**
- III. Begrebsafklaring**
- IV. Opgavens tilrettelæggelse og gennemførelse**
- V. Konklusion og forslag**
- VI. Deltagere i sagens behandling**
- VII. Metodebeskrivelse**

Dokumentnr.
2011-439725

Sagsbehandler
Lene Brandt Jeppesen

I. Politisk opdrag og baggrund

I forliget om Budget 2011 er der et afsnit om frivillige organisationers engagement i lektiehjælp til byens børn. Det beskrives blandt andet, at kommunen værdsætter disse organisationers arbejde og ønsker at understøtte de involverede frivillige i arbejdet samt børn og unge, der benytter tilbud om lektiehjælp. Med hensyn til kobling til øvrige mål i organisationen bør indsatsen med lektiehjælpstilbud ses i sammenhæng med gældende politikker og beslutninger i BUF, BIF, SOF og KFF og kommunens kommende Frivillighedspolitik 2011-2014. Baggrunden er således et ønske om at sikre, at frivillige organisationers lektiehjælpstilbud findes i boligområder med størst behov, og at der er tiltag, der kan understøtte de involverede frivillige og børns behov.

III. Resumé af undersøgelsen

Ud fra den gennemførte kortlægning og analyse viser de samlede resultater, at de frivillige organisationers lektiehjælpstilbud rent faktisk findes i boligområder med størst behov. De frivillige organisationer er generelt meget optagede af at være til stede i områder, hvor der er mange børn og unge med behov for lektiestøtte. I visse områder fx Indre Nørrebro viser kortlægningen, at flere tilbud ligger dør-om-dør. Erfaringer peger på, at dette ikke er et problem, fordi de fleste tilbud om lektielæsning er forbundet med forskellige sociale aktiviteter og præges af de frivillige, som rent faktisk driver de enkelte tilbud. Det betyder, at der bliver en variation i tilbuddene, som kan være en styrke i forhold til at tiltrække og fastholde så mange børn og unge som muligt.

Med hensyn til kommunal støtte til de frivillige organisationer samt til de børn og unge, som har behov for et sådant, har undersøgelsen afdækket et behov og ønske fra interessenterne om, at der sættes fokus på koordinering mellem de frivillige organisationer og mellem de frivilliges og de institutionelle tilbud.

De frivillige organisationer udtrykte ønske om en form for koordinering fx i oversigtsform eller lignende over udbydere af

Pædagogisk Faglighed

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

Telefon
3366 4294

E-mail
Z91Y@buf.kk.dk

EAN nummer
5798009383730

www.kk.dk

frivilligt arbejde til støtte for de frivilliges allokering af fremtidige - og vedligeholdelse af eksisterende - projekter. I forlængelse heraf foreslog de frivillige organisationer, at kommunen i fremtiden står for afholdelse af et årligt møde for alle frivillige, der yder lektiehjælp. Mødets formål vil være at vidensdele og erfaringsudveksle samt at organisationerne og forvaltningsrepræsentanter kommer til at kende hinanden.

For at nå ud til så mange børn og unge med behov, herunder ikke mindst 12-årige drenge med indvandrerbaggrund peger analysen på, at der er behov for kommunal støtte i form af udarbejdelse af en strategi for samarbejdet mellem skoler, fritidshjem, klubber og de frivillige organisationer.

IV. Begrebsafklaring

I den politiske beslutning bruges betegnelsen frivillige organisationer. Arbejdsgruppen har i analysen fokuseret på de tre største frivillige organisationer i København, som udbyder lektiehjælp nemlig Ungdommens Røde Kors, Red Barnet Ungdom og Dansk Flygtningehjælp. Dansk Flygtningehjælp har endvidere en særlig status, idet man i en årrække har haft og netop igen indgået en kontrakt med kommunen, som løber frem til 2014. Kontrakten indeholder bl.a. forpligtigelse til at rekruttere og understøtte frivillige, der kan forestå og udvikle feltet lektiehjælp for målgruppen af børn og unge med indvandrerbaggrund. Kontrakten er indgået af SOF på vegne af kommunen.

Da arbejdsgruppen afsluttede undersøgelsen af antallet af lektiehjælpscafeer i slutning af maj 2011 viste opgørelsen, at de tre organisationer til sammen driver 39 lektiecafeer i byen.

I analysen er endvidere medtaget 10 lektiehjælpstilbud, der er organiseret i forskelligt regi. Det drejer sig om de boligsociale områder, hvortil der er knyttet medarbejdere, der forestår sociale indsatser, herunder lektiehjælp. Ligeledes er lektiehjælp, som drives af Natteravnene, biblioteker og Ressource Centre Ydre Nørrebro, medtaget ud fra den begrundelse, at viden om tilbuddene er tilgængelig, og vist sig stabile over tid.

Imidlertid findes der også foreninger, som udbyder lektiehjælp. Det kan være idrætsforeninger eller kulturelle og sproglige foreninger fx den somaliske forening, som har lektiehjælpstilbud. Imidlertid er det ikke muligt at indhente informationer om lektiehjælp i idrætsregi fra et centralt sted fx Dansk Idrætsunion. Et sådant overblik findes ikke. Dansk Idrætsunion henviser til de enkelte idrætsgrenes lokalafdelinger. Ligeledes forholder det sig med kulturelle og sproglige foreningers lektiehjælp. Det er arbejdsgruppens indtryk, at aktiviteterne oftest fungerer i kortere perioder, og at brugere findes i det absolutte nærmiljø.

V. Opgavens tilrettelæggelse og gennemførelse

Hovedaktiviteterne har bestået af to dele: Kortlægning og analyse.

Kortlægning

Kortlægning af de frivillige organisationers lektiehjælp er sket på forskellig vis veje, da der ikke findes hverken nationale eller kommunale oversigter eller fælles registreringer. Der er gennemført en indsamling af data om frivillige organisationer gennem hjemmesider, kontaktpersoner og gennem videnspersoner på frivillighedsområdet fra forvaltningerne SOF, KFF, BIF og BUF. Der er etableret en database over eksisterende lektiehjælpscafeer, som drives af Dansk Flygtningehjælp, Red Barnet Ungdom og Ungdommens Røde Kors samt de tilbud der findes i et boligsocialt område, bibliotek, Natteravnene, Ressourcecenter Ydre Nørrebro.

Viden fra databasen er overført på områdekort over i alt 211 skoler, fritidshjem, junior klubber og klubber. Det er sket, fordi det på skole- og fritidsområdet er obligatorisk at have et lektiehjælpstilbud. På klubområdet er der – som oftest – tilbud om en eller anden form for lektiehjælp, lige som Københavns Kommunes Ungdomsskole hvert år udbyder diverse kurser, der handler om at styrke elevernes faglige niveau.

Det betyder, at der ikke alene er skabt et overblik over placeringen af frivillige organisationers tilbud om lektiehjælp, men også et samlet billede af tilbud om lektiehjælp, som tilbydes af frivillige organisationer og afholdes af kommunale institutioner til børn og unge i København. Der er samlet set tale om ca. 260 lokaliteter, hvor der er mulighed for lektiehjælp.

Analyse

Analysen tager afsæt i spørgsmålene:

- 1) Findes de frivillige organisationers lektiehjælpstilbud i boligområder, hvor der er størst behov?
- 2) Er der et særligt behov for, at kommunen understøtter de frivillige og/eller børnene der benytter tilbuddene?

Ad. 1) Findes de frivillige organisationers lektiehjælpstilbud i boligområder, hvor der er størst behov?

Af 'Det Socioøkonomiske Københavnerkort' fremgår det, at det typisk er de samme roder og bydele, der procentvis afviger negativt fra resten af kommunen både når det gælder sociale og økonomiske problemer og borgere med indvandrer- eller efterkommerbaggrund. Det antages, at det er i disse roder disse områder at den største koncentration af børn og unge, der har særlige udfordringer med at klare lektier, og som kan have behov for særskilt støtte og opbakning til skolegang, befinder sig.

I det følgende er der redegjort for, hvor de frivillige organisationer ligger placeret i byen, i forhold til områdernes socioøkonomiske statistikker.

Red Barnet Ungdom har i alt ni adresser fordelt over byen, Ungdommens Røde Kors har 10, og Dansk Flygtningehjælp opretholder i alt 21 lektiecafeer. Foruden disse, har også boligsociale områder og andre frivillige, i form af boligselskaber, Natteravnene og Ressource Center Ydre Nørrebro, tilbud om lektiehjælp forskellige steder i byen. De andre frivillige lektiecafeer tæller i alt 11. Hertil kommer Online lektiehjælp drevet af frivillige samt 'Hjemme Lektiehjælp', som drives af Dansk Flygtningehjælp. I alt i alt er der i analysen indhentet data om 51 lektiecafeer og lektietilbud drevet af frivillige.

De 49 frivillige lektiecafeer er fordelt over følgende bydele:

Bydel	Antal frivillige lektiecafeer
København N	18
København Ø	3
København NV	4
Brønshøj/Tingbjerg	3
København V	4
København SV/Valby	8
Vanløse	3
København S	6

Som det fremgår af ovenstående tabel, er den klart størst koncentration af lektiecafeer i området København/Nørrebro. Indre Nørrebro har 18 lektiecafeer, hvor de seks drives af Dansk Flygtningehjælp. København/Nørrebro er, ifølge Det Socioøkonomiske Københavnerkort, et område, hvor der er en stor koncentration af børn og unge, som er særligt udsatte, primært i området omkring Blågårdsgade og Jægergade. Det er derfor relevant, at mange frivillige lektiecafeer har valgt at placere sig netop i dette område. Set i forhold til andre roder med stor koncentration af udsatte børn og unge, kan det konstateres, at København/Nørrebro har en høj koncentration af lektiecafeer. Det er der flere forklaringer på. En forklaring handler om befolkningssammensætningen. I området bor der også mange mennesker, som ikke nødvendigvis har indvandrer- eller efterkommerbaggrund, men som er studerende eller tilhører en del af befolkningen som har tradition for at iværksætte initiativer på baggrund af en politisk overbevisning. En anden forklaring er, at der i et område hvor der er etableret mange typer frivillige integrationsindsatser ofte også i tilknytning hertil skabes lektiehjælpstilbud. En tredje forklaring er, at København N er meget omtalt i medierne, og ofte bliver brugt som eksempel, når der tales om integration og integrationsbehov, hvorfor området som sådant oftere

end andre områder prioriteres, når frivilligt arbejde iværksætter nye integrationstiltag, herunder lektiehjælp.

Resten af de københavnske bydele, ligger med mellem to til fem frivillige lektiecaféer, jævnt fordelt over de bydele og roder, hvor koncentrationen af børn og unge, som er særligt udsatte, er størst. Det ser på det foreliggende grundlag fornuftigt ud og placeringerne giver god mening. Men det kan være vanskeligt at afgøre entydigt om behovet for lektiehjælp er større end udbuddet. Det er det, fordi de frivillige ikke laver løbende registreringer af antallet af brugere og i det omfang det sker, er der ikke lavet registreringer i forhold til, om det er de samme børn og unge, der kommer over tid.

Et forhold der gør det vanskeligt at afgøre om udbuddene er til stede i de boligområder hvor behovet er størst er, at de frivillige organisationer fungerer forskelligt, når de starter nye tilbud. Dansk Flygtningehjælp oplyser, at de som oftest etablerer lektiehjælp på baggrund af konkret henvendelse fra et område. Derefter tjekker organisationen hvilke lejemaal der vil være adgang til, antallet af potentielle børn og unge, deres alder mv. Derudover lægger de til grund for endelig beslutning om etablering, at området selv kan lægge ressourcer ind i projektet. Hvis dette ikke er en mulighed, vil Danske Flygtningehjælp genoverveje tilstedeværelse i området. Det vil sige, at der kan være en tendens til, at de ressourcemæssigt svageste områder, hvor beboerne ikke kan bidrage i ønsket omfang, ikke vil få tilført ressourcen fra denne organisation. Red Barnet Ungdom har en lignende procedure. Ungdommens Røde Kors har derimod en anden fremgangsmåde. Har de en gruppe frivillige, der ønsker at starte op et givent sted vil de frivillige som oftest få lov hertil. Derefter bliver opgaven for de frivillige at rekruttere børn og unge til tilbuddene.

Andre forhold der gør det vanskeligt at afgøre om placering af tilbuddene sikrer, at børn med et behov også har adgang til et frivilligt tilbud i umiddelbar nærhed af eget miljø, er ifølge informanterne, at selv når de er til stede med lektiehjælpstilbud, formår de ikke at komme i kontakt med målgruppen af børn og unge, som antages at have det største behov. Her fremhæves drenge over 12 år med indvandrerbaggrund, som en gruppe det er overordentlig vanskelig at få kontakt til, og i de tilfælde det lykkes er det sjældent, at relationen kan fastholdes over længere tid. En lignende pointe i skoleregi er fremført i den store evaluering 'Evaluering af lektiecaféer/elevcentre i Københavns folkeskoler' (CASA) side 11 ff., hvor det hedder, at der er en hel del elever med et betydeligt behov, som ikke deltager i skolernes lektiecaféer.

Det er også åbenbart, at nogle af lektiehjælpstilbuddene ligger nærmest dør-om-dør. Det anses af de interviewede ikke som et egentligt problem. Dette skyldes, at lektiehjælpen i alle tilfælde indeholder en social dimension og i praksis vil fungere forskelligt, og

af børnene og de unge opleves som værende væsensforskellige. Det vil sige, at selv om det er tale om lektiehjælpstilbud er der et forskelligt indhold i tilbuddene, hvilket må anses for en styrke i bestræbelsen på at nå ud til så mange børn og unge som muligt. Dog udtalte alle repræsentanterne ved gruppeinterviewet et ønske om, at der laves en oversigt over, hvor og hvem der udbyder frivilligt arbejde til støtte for deres placering af fremtidige projekter. Det blev ligeledes udtrykt, at det ville være en styrke, at understøtte at de frivillige ikke bliver konkurrenter, men parter mellem hvem en løbende vidensdeling kan finde sted. Til det formål blev der udtrykt ønske om, at der blev holdt fx et årligt møde med alle frivillige interessenter, hvor man ville få lejlighed til vidensdeling og erfaringsudveksling. Det blev oplyst, at andre kommuner forestår et sådant årligt møde med en lignende dagsorden fx Ballerup kommune.

Med Københavns kommunes vedtagelse af Frivillighedspolitik 2011-2014 vil der åbne sig muligheder for at skabe løbende samarbejde og dialog mellem kommunen og de frivillige organisationer og foreninger, som efterspørges af informanterne.

Ad. 2) Er der et særligt behov for, at kommunen understøtter de frivillige og/eller børnene der benytter tilbuddene?

Fra gruppeinterviewet og øvrige informationer fremhæves en række faktorer, der er vigtige for at børnene møder op i lektiehjælpstilbuddene. Der peges på, at det er vigtigt, at de frivilliges lektietilbud er:

- bredt orienteret indholdsmæssigt så tilbuddet kan fungere som socialt frirum og værested og ikke alene som et sted for lektieproduktion,
- et sted, hvor der kan skabes væsentlige relationer mellem en voksen frivillig og barnet eller den unge og mellem brugerne og
- at tilbuddene råder over relevante IT-faciliteter og har frivillige med en læringsforståelse, der gør, at børn og unge kan mødes på forskelligt grundlag.

Indenfor de her nævnte pointer udtrykker de adspurgte repræsentanter, at de i deres respektive organisationer har mulighed for kompetenceudvikling. Red Barnet Ungdom er fx ved at lave en lektiecafé version 2.0, hvor man implementerer IT og afprøver nye læringsaktiviteter. Der er således ikke på dette felt umiddelbar brug for kommunal støtte eller intervention.

Samspelet mellem de frivillige lektiehjælpstilbud og de institutionaliserede tilbud lader en del tilbage at ønske vurderet ud fra dialogen med de involverede parter. Der blev af samtlige deltagere i gruppeinterviewet udtrykt undren over den obligatoriske lektiehjælp

på skolerne, i fritidshjem og på klubområdet. De frivillige var ganske enkelt ikke klar over et sådant krav fandtes.

For at samspillet mellem de frivillige og institutionelle tilbud kan fungere og nå ud til flere i målgruppen peger arbejdsgruppens analyse på, at er det væsentligt, at der på sigt iværksættes et gensidigt samarbejde, der kan tydeliggøre og forpligtige parterne i en fælles bestræbelse på at flere børn, unge og deres forældre bliver opmærksomme på tilbuddene. Her er et behov for kommunal koordinering, der kan befordre et brugbart samarbejde mellem parterne om udsatte børn og unges lektieproduktion.

VI. Konklusion og forslag

Kortlægning og analyse har vist, at de frivillige lektiehjælpstilbud er placeret i de boligområder, hvor børn og unge med størst behov befinder sig. Der er umiddelbart et fornuftigt antal tilbud fordelt i de miljøer, hvor børn og unge med svag socioøkonomisk baggrund bor. De frivillige organisationer er generelt meget interesserede i at etablere og yde lektiehjælp til børn og unge, som det fx ses på Indre Nørrebro, og optagede af at være til stede i miljøer, hvor der er mange børn og unge med behov for lektiestøtte. Med de mange tilbud skabes der en diversitet i tilbuddene, som gør at børn og unge kan vælge mellem forskellige tilbud, der i særlig grad passer til dem.

Imidlertid peger alle de deltagende organisationer samlet på den udfordring, der handler om at fastholde de frivillige tilbud til meget udsatte børn og unge over længere tid. Især gruppen af drenge over 12 år oftest med indvandrerbaggrund påkalder sig særlig bekymring. De frivillige organisationer oplever samstemmende, at det er vanskeligt at skabe tiltrækkende lektiehjælpsformer og et socialt liv i tilknytning hertil for disse drenge, som gør, at de dels får et relevant udbytte og kommer kontinuerligt.

Repræsentanterne fra organisationerne siger samstemmende, at det er relativt let at etablere lektiehjælp, men svært rent økonomisk at fortsætte driften efter en given projektperiode. Flere ønsker sig flere midler af kommunen til at driftiggøre deres tilbud så tilbuddene kan gøres stabile over længere tid.

På baggrund af den gennemførte kortlægning og analyse stilles følgende forslag til det videre arbejde:

1. - at udvalgene tager kortlægning og analyse til efterretning,
2. - at forvaltningerne bag indstillingen sørger for at synliggøre og arbejde for at frivillige organisationers lektiehjælp fremmes i kommunens frivillighedsnetværk, som bliver til som del af Frivillighedspolitik, 2011-2014,

3. - at BUF foranlediger, med input fra BIF, at der udarbejdes en strategi for samarbejdet mellem de frivillige lektiehjælpstilbud og de institutionelle tilbud i skoler, fritidshjem og klubber.

VII. Deltagere i sagens behandling

Der har været nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af medarbejdere fra SOF, KKF, BIF og BUF.

VIII. Metodebeskrivelse

For at besvare spørgsmålene har arbejdsgruppen indhentet kvantitative data over antal og geografisk placering af frivillige organisationers lektiehjælp og kvalitative data fra en interressentanalyse gennemført med repræsentanter fra Dansk Flygtningehjælp, Ungdommens Røde Kors og Red Barnet Ungdom samt repræsentant fra den boligsociale helhedsplan Sundholmskvarteret. Repræsentanter fra sidstnævnte bidrog til interressentundersøgelsens resultater ved efterfølgende at svare skriftligt via mail på samme spørgsmål, som blev forelagt på mødet under gruppeinterviewet og i plenumdrøftelsen. Herudover har arbejdsgruppen primært via nettet indhentet viden fra udvalgte udbydere. Det drejer sig primært om den boligsociale helhedsplan Sundholmskvarteret, Natteravnene, Folkebiblioteker og Ressourcecenter Ydre Nørrebro. Oplysninger om deres aktiviteter er valideret dels gennem samtaler med repræsentanterne fra udbyderne dels gennem videnspersoner fra forvaltningerne.

Til sagens perspektivering er der endvidere trukket på eksisterende kilder. Det drejer sig primært om 'Det socioøkonomiske Københavnerkort' og 'Evaluerings af lektiecafeer/elevcentre i Københavns kommune', 2005 (CASA).